

УДК 371.3

В.Г. Поліщук канд. екон. наук, І.А. Стельмах

Луцький національний технічний університет, Україна

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА РИНКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

V.G. Polishchuk Ph.D., I.A. Stelmakh

MODERN TECHNOLOGIES IN THE MARKET OF DEBT SECURITIES IN UKRAINE

Характеризуючи фондовий ринок України, можна зазначити що ринок цінних паперів є дуже важливою складовою економіки України та реальним показником розвитку не лише ринкового капіталу, але й усієї фінансової системи країни.

Стан та структура фондового ринку в сучасності сформувалися в наслідок зміни економічної системи, що відбулося в країні через вплив внутрішніх факторів її розвитку, і зовнішніх факторів, зокрема криз на світових фінансових ринках впродовж останніх років.

Варто не опустити, що нереально досягти прогресу в розвитку ринку цінних паперів України як основного джерела залучення капіталу, що є необхідним для встановлення та зростання бізнесу в країні, через відсутність цілісної та почергової державної політики, спрямованої на досягнення цієї мети.

За висновками у 2014 році фондовий ринок України зріс на 39,06% порівнюючи з 2013 роком, сума операцій цінних паперів становив 2331,94 млрд. грн. хоч в країні і спостерігалось збільшення частки операцій із цінними паперами, що здійснювалися на біржовому ринку, близько 73,43% всіх операцій здійснювалися у позабіржовому сегменті фондового ринку [1].

Комісія з цінних паперів та фондового ринку України підбила підсумки роботи вітчизняного ринку цінних паперів за 2015 р. таким чином в продовж січня – грудня 2015 року загальна кількість біржових контрактів з цінними паперами становить на 53,08% менше порівняно з 2014 (619,70 млрд. грн.) роком, у загальній сумі це 290,77 млрд. грн.

Традиційно найбільша сума торгів на біржі серед всіх фінансових інструментів було зафіксовано з державними облігаціями – 253,32 млрд. грн., або 18,12% від сумарного обсягу біржових торгів. Варто не опускати що одне з значних місць в загальному об'ємі біржових торгів з цінними паперами займають операції з облігаціями підприємств – 13,60 млрд. грн. , або 4,68%. У 2015 році Комісія зареєструвала 158 випусків акцій на суму 128,55 млрд. грн., що менше на 15,80 млрд. грн. у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року.

Що ж стосується облігації, то за січень-грудень 2015 року зареєстровано 155 випусків облігацій підприємств на загальну суму 12,43 млрд. грн., у порівнянні з 2014 роком цей показник зменшився на 16,58 млрд. грн.[2].

Зазначимо, що протягом січня-грудня 2015 року обсяг зареєстрованих Комісією випусків інвестиційних сертифікатів КУА ПФ зменшився і становив 10,58 млрд. грн., тоді як у 2014 році він складав 24,76 млрд. грн. У сегменті реєстрації випусків акцій КІФ також спостерігається зменшення – цей показник склав 4,21 млрд. грн., що менше на 142,27 млн. грн. порівняно з даними за аналогічний період 2014 року.

На протязі з січня до лютого 2016 року зареєстровано 38 випусків облігацій підприємств країни на суму 1,69 млрд. грн. Порівнюючи з аналогічним періодом 2015 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств знизився на 26,71 млн. грн.

Фондовий ринок в різних країнах характеризується, безпосередньо, показниками капіталізації, обсягом біржової торгівлі, цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах. Станом на 29.02.2016 року капіталізація лістингових компаній фондового ринку склала 36,23 млрд. грн.

Недостатній рівень сучасного регулювання фонду боргових цінних паперів України відображається в двох основних аспектах. Таких, як відсутність науково-обґрунтованої системи моніторингу й прогнозування розвитку ринку та недостатня розвиненість нормативної бази. Легітимне законодавче поле не дозволяє здійснювати ефективну діяльність на фондовому ринку взагалі і на ринку боргових цінних паперів зокрема.

Нормативна вада має такі проблеми як невідповідність класифікації видів цінних паперів сучасному інструментарію, відсутність законодавчого визначення організованого позабіржового ринку, обмеженість доступу до публічної інформації щодо діяльності елементів недостатня захищеність основних прав власників облігацій та відсутність розмежування між інвестиційними та спекулятивними операціями на ринку цінних паперів.

За час перманентної політичної нестабільності, відсутності інвестиційних проектів держави, додаткових резервів залучення грошей протягом наступних кількох років Україна може перебувати під тиском, пов'язаним із погашенням боргу. Графік погашення основної суми державного боргу протягом наступних 10 років за даними Міністерства фінансів відображає надмірне навантаження за час наступних 4 років, практичну відсутність боргового навантаження у 2014 році та його зменшення, починаючи з 2016 року. З метою залагодження навантаження та уникнення ризику рефінансування (який може мати місце у разі запозичень зі строками погашення у інші роки) доцільним є здійснення державних запозичень відповідним обсягом з терміном погашення у вказаних роках.

Часткові цінні папери, або акції, вказують на безпосередню частку власника в реальній власності й забезпечують одержання дивіденду необмежений час. Інші види цінних паперів є похідні від акцій і боргових зобов'язань.

Кожна країна, зокрема і Україна, вибирає найбільш позитивні для неї боргові фінансові інструменти. Ринки боргових цінних паперів держави мають особливості розвитку в кожній країні.

Література

1. Рубаха М.В. Ринок цінних паперів: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку / Рубаха М.В., Головнич О.Б. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 13. – С. 207-210.

2. Веб-портал органів Виконавчої влади України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248771949&cat_id=249891310